

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i
högstadiets undervisning om kunskapsområdet
sexualitet, samtycke och relationer vid
Gäddgårdsskolan 7–9 i Arboga kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i högstadiets undervisning om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer vid Gäddgårdsskolan 7–9. Granskningen genomfördes under vårterminen 2024.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen fem utvecklingsområden som angetts i beslut den 24 juni 2024, dnr 2023:8098.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Gäddgårdsskolan 7–9 senast den 22 januari 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Arboga kommun har inkommit med en sådan redovisning den 24 januari 2025.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Utvecklingsområde 1: utforma undervisningen inom kunskapsområdet så att alla elever får en helhetsbild och möjlighet till fördjupning i lärandet

Arboga kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Utvecklingsområde 2: arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersproblematik samt inslag som utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare kvalitetshöjande åtgärder behövs. Skolinspektionen förutsätter att Arboga kommun tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Utvecklingsområde 3: utveckla adekvata strategier för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat där alla elever inkluderas och involveras

Arboga kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Utvecklingsområde 4: integrera frågor om intolerans, destruktiva jargonger och normer i undervisningen

Arboga kommun har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten på skolenheten.

Utvecklingsområde 5: gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer

Arboga kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Utvecklingsområde 1

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- utforma undervisningen inom kunskapsområdet så att alla elever får en helhetsbild och möjlighet till fördjupning i lärandet

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har vävt in utvecklingsarbetet avseende sexualitet, samtycke och relationer i skolans pågående skolutvecklingsarbete i form av undervisningsutvecklande verkstäder. Alla lärare har efter att de har läst Skolinspektionens beslut identifierat hur de kan arbeta vidare inom sina respektive ämnen och därefter har lärarna haft ämnesövergripande kollegiala samtal för att synliggöra hur de arbetar inom sina respektive ämnen. De ämnesövergripande samtalen förväntas skapa förutsättningar för ett mer strukturerat samarbete mellan ämnen. Lärarna har också fått kompetensutveckling inom hedersrelaterat våld och förtryck samt genomfört efterföljande dialoger i verkstäderna. Alla lärare förväntas efter dessa insatser, samtal och kompetensutveckling, att undervisa om kunskapsområdet samt ta in elevernas förkunskaper och frågor i undervisningen. Lärarna förväntas ha fått fördjupade kunskaper efter dessa kompetensutvecklingsåtgärder och därmed vara bättre rustade att lyfta fördjupade frågor med eleverna.

Av huvudmannens redovisning framgår också att skolan planerar att göra en tidsaxel för att synliggöra lärarnas planeringar inom sina ämnen för att de ska kunna «kroka i» varandras ämnen och få till ett mer ämnesövergripande arbete vilket bidrar till att skapa en helhetsbild.

Utvecklingsområde 2

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till hedersproblematik samt inslag som utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier

Av huvudmannens redovisning framgår att kompetenshöjande åtgärder har genomförts. och att lärare och elevhälsoteamets personal därigenom har fått kunskap om maktstrukturer och hedersrelaterat våld och förtryck. Lärarna har fått mer kunskap om hur maktstrukturer kopplade till hedersproblematik kan behandlas i utbildningen samt hur man kan upptäcka utsatthet hos eleverna. Lärarna har diskuterat frågor om hedersrelaterat våld och förtryck och hur dessa frågor kan lyftas i undervisningen i de olika ämnena samt fördjupas utifrån återkommande inslag i de olika årskurserna. Vidare framkommer av redovisningen att eleverna får undervisning om ämnesområdet hedersproblematik syftat till kunskaper om sina grundläggande rättigheter som kroppslig integritet, att leva ett liv fritt från våld och rätten att få forma och påverka sitt liv. Skolan planerar att lyfta fram dessa frågor på ett tydligare sätt i planen för kränkande behandling så att det blir en naturlig del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Av redovisningen framkommer vilka åtgärder som inletts med anledning av utvecklingsområdet avseende hedersrelaterat våld och förtryck. Huvudmannens redogörelse beskriver inte hur skolan arbetat med alla aspekter inom utvecklingsområdet. Huvudmannen behöver vidga utvecklingsarbetet till att också innefatta inslag i undervisningen som ger eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier.

Utvecklingsområde 3

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- utveckla adekvata strategier för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat där alla elever inkluderas och involveras

Av huvudmannens redovisning framgår att klasserna har fått genomföra en kvalitetsenkät för att mäta elevernas upplevelse av trygghet och studiero. Därefter har efterföljande klassrumsdialoger genomförts utifrån resultaten på gruppnivå för att det ska bli tydligt för eleverna hur skolan arbetar med värdegrundsfrågor. Sedan har också enskilda samtal genomförts med eleverna bland annat utifrån frågor i det dagliga arbetet. Detta för att skolan ska bli medvetna om hur eleverna upplever skolans värdegrundsarbete. Lärarna har arbetat med en case-metod utifrån exempel för att få reda på elevers behov, men också för att öka elevernas delaktighet i dessa frågor. Det framgår av redovisningen att förväntade effekter på lång sikt är en ökad samsyn i klassrummet kring kunskapsområdet och hur det ska arbetas med utifrån att lärare blivit mer trygga med samtalen gällande området. Eleverna förväntas också känna trygghet i att frågorna samtalas om i undervisningen. Ytterligare en förväntad effekt är fördjupade dialoger i klassrummet vilket förhoppningsvis leder till ökat elevinflytande.

Utvecklingsområde 4

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- integrera frågor om intolerans, destruktiva jargonger och normer i undervisningen

Av huvudmannens redovisning framgår att dessa frågor har vävts in i skolans pågående undervisningsutvecklande verkstäder genom kollegiala samtal. Dessa samtal har ökat lärarnas trygghet och samtalskompetens för att kunna fånga elevernas frågor gällande intolerans, destruktiva jargonger och normer samt i att leda en fördjupad dialog om till exempel homofobi. Vidare framgår av redovisningen att lärarnas agerande vid kränkningar och nedsättande kommentarer följts upp efter höstens kvalitetsenkät och att personalgruppen diskuterat resultaten. I de efterföljande samtal som genomförts med eleverna efter enkäten upplever eleverna att lärare reagerar på kränkningar och kommentarer. På längre sikt förväntas, enligt huvudmannen effekten av vidtagna åtgärder bland annat att bidra till att eleverna både får kunskap om grundläggande demokratiska värderingar och tränas i att verka i demokratiska arbetsformer.

Utvecklingsområde 5

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- gör eleverna delaktiga i utformningen av undervisningen i sexualitet, samtycke och relationer

Av huvudmannens redovisning framgår att elevernas delaktighet är ett område som verkstäderna har påbörjat samtal om under höstens träffar. Arbetet har inletts på lärarnivå och skolan är i en process inom detta utvecklingsområde. Skolan arbetar med att utvärderingar av undervisningen ska ske löpande vilket ger underlag för framtida planeringar av ämnesområden. Innan ett ämnesområde planeras behöver lärare i större utsträckning utgå från elevernas faktiska upplevelser, behov och förkunskaper. Vidare framgår av redovisningen att skolan behöver skapa en medvetenhet hos lärare och elever om att synliggöra elevernas delaktighet i utformningen och planering inför kunskapsområdet.

På Skolinspektionens vägnar

Ewa Mölleryd
Beslutsfattare

Anna-Carin Kostic
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Högstadiets arbete med kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/om-oss/hogstadiets-arbete-med-kunskapsområdet-sexualitet-samtycke-och-relationer)

Författningsstöd

Bedömningsområde Återkommande, aktuell och fördjupad undervisning

Författningsstöd

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.*

Lgr 22, avsnitt 2.8 *Rektorns ansvar.*

Lgr 22, avsnitt 5. *Kursplaner*

2 kap. 25 § skollagen.

Bedömningsområde Ämnesintegrerad undervisning

Författningsstöd

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.*

Lgr 22, avsnitt 2.2 *Kunskaper Riktlinjer.*

Bedömningsområde Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Författningsstöd

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.*

Lgr 22, avsnitt 2.2 *Kunskaper, Mål.*

Bedömningsområde Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Författningsstöd

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.*

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Saklighet och allsidighet.*

Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.*

Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden*.
Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden, Mål*.
Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden, Riktlinjer*.

Bedömningsområde Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Författningsstöd
Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden*.
Lgr 22, avsnitt 2.1 *Normer och värden, Mål*.
Proposition 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 634.

Bedömningsområde Elevdelaktighet

Författningsstöd
Lgr 22 avsnitt 1, *Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter*.
Lgr 22, avsnitt 2.3 *Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer*.